

Modaalsed etüüdid

Kevad/Udu/Lumi

Veljo Tormis / rahvalaulu tekst Kursi kihelkonnast ja mujalt

Veljo Tormise loomingus on „Modaalsed etüüdid“ ikooniline, erakordsete minimalistlike teemadega rahvaluuletekstidel põhinev universaalne teos. Tsükli osad aitavad omandada 3-häälese vokaalmuusika põhioskusi intonatsiooni, dünaamikat, häälte juhtimist jne.

Iga miniatuur on selgelt eristuv meistriteos terviklikus tsükklis.

Originaalversioonide kõrval on Tormise koorilooming inspireerinud looma mitmeid seadeid.

Laulupeole valitud osade „Kevad“, „Udu“ ja „Lumi“ on tekstist tulenev meeleolu ja dünaamika, ettekannet toetab sümfooniaorkester.

Teosed on miniatuursed, kuid suurepärase näited sellest, kuidas oskuslikult kasutada polüfoonilist helikeelt. Ettekandel tuleb seda järgida, kuna siis hakkab muusika ruumiliselt kõlama lauljate ja publiku jaoks.

KEVAD

...algab paralleelsete kolmkõlade piduliku signaaliga ning „Modaalseid etüüde“ raamiva elujaatava sõnumiga „...Nüüd ep on ilus elada“.

Laulupeo seminaril õpetasime kõiki hääli astmenimedega - lauldes algul järjestikuseid noote ja siis järkjärgult hüpetega samaaegselt intonatsiooni vajadusel parandades. Noodis on olemas astmenimed ja nendega lauldes annab see hea kuuldekujutluse duur helireas paralleelsete kolmkõladega loodud kõlavärvist.

Oleks hea, kui hingataks 4-takti järel. Soprani soolo ja seda alt toetav JO/MI burdoon võimalikult pika hingamisega. Seejärel kõlavalt, aktiivselt ja rõõmsakõlalise energiaga lõpufraas. Innustagem lauljad igas proovis andma säravamalt ja kandvamat kõla. Ja laulda „elada“ nii, et viimane silp kannaks lõpuni.

Harjutage seda laulu ka metronoomiga kahes erinevas tempos – 85 ja 102. Need võivad olla Laulupeo ettekande lähedased ja kasutusel ettelaulmisel Orkestrisaatest on olemas arvutiprogrammiga loodud harjutusfonogramm.

UDU

Harjutage tempoga 45.

Vaikne, kandev. rahulik unisoon.

Astmetega lauldes annab hea moll noonakordi ja dominantseptakordi kuuldekujutluse. Laulupeo seminaril osalenud kooride kogemuse põhjal saab öelda, et kõigis proovides harjutasime astmetega I ja II hääle käiku seda järjest täpsemaks ja puhtamaks intoneerides. Vajadusel jäime erinevatel nootidel seisma ja laulsime väiksemates gruppides – koolikooris 2-või 3-kesi julgustades neid ennast ja teineteist kuulama.

Sopran võiks proovida laulda ahelhingamisega/sel juhul mitte hingata taktijoontel.

Sopran hoiab kõrget C-d ahelhingamisega, mezzo ja alt esitavad oma imitatsioonilise 2-häälse soolo.

Seejärel sopran võiks hingata taktis 8 enne sõna „roostetanud“.

Viimasel noodil kerge diminuendo.

LUMI

Kõige kiirem ja subito äkiliste dünaamika forte/piano muutustega saatehäälest soolohääleks lugu tsüklis.

Väga selge ja aktiivse tekstiga sissejuhatus altidelt. Järgnevalt on 2-kihiline muusika, milles eristuvad tekstiga „saja, saja uuta lunda“ kõlavas fortes soolod ja vaiksem pianos saatepartii „raputa, raputa...“

Tulemusele aitab kaasa, kui harjutada algul mõlemaid eraldi aeglaselt, aga kindlas tempos ja kiire dünaamilise vahetusega, seejärel vilumuse kujunedes järjest kiiremas tempos metronoomiga kokku. Võimalik on kaasata kehapill 1-2-3 plaksud jms / või 1-sel „vaikne uksekell, siis ainult esimesel plaks vms jne. Peatselt hakkab lugu a capella kokku järjest paremini kokku kõlama ja pakub esinejatele rõõmu.

B-osale üleminek – „aisakella“ laadne kerge, et saaks saani sõite-“ ja „maie“ – rõhuliselt

Tehnikate õppimisel õppida aeglaselt ning seejärel harjuta erinevates tempodes – ka esitustempost kiiremas.

LUMI lõppedes on 4-taktiline orkestri vahemäng ning siis taas KEVAD kiiremas ca 102 tempos.

Aarne Saluveer